

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра практики англійської мови

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра іноземних мов

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ”

Кафедра індосвропейських мов

***“Сучасні проблеми германського та романського
мовознавства”***

Матеріали

***Міжнародної науково-практичної
конференції***

Рівне

2016

ББК 81.0
С 91
УДК 81

Сучасні проблеми германського та романського мовознавства: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 15 квітня 2016 року, Рівне. – 510, [2]с.

До збірника увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні проблеми германського та романського мовознавства”, присвячені актуальним напрямкам досліджень у галузі філології та методики викладання мов.

Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, дослідників, лінгвістів, аспірантів, пошукувачів, викладачів та студентів вищих мовних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практики англійської мови (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Бігунова Світозара Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету іноземної філології (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ковальчук Інна В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри індоєвропейських мов (Національний університет “Острозька академія”);

Губіна Алла Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри іноземних мов (Луцький національний технічний університет);

Воробйова Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Калініченко Михайло Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент, старший судовий експерт ЛНДІСЕ (Рівненський державний гуманітарний університет)

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 31.03.2016 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

*Михальчук Н.О.
Хунавцева Н.О.
Рівне*

**ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЕМПІРИЧНИХ МЕТОДІВ
ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗУМІННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ
СТАРШОКЛАСНИКАМИ**

Аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури показує, що є чимало праць з проблем читання та розуміння текстів. Дослідження за цією проблематикою присвячені переважно окремим теоретичним чи експериментальним темам, а ґрунтовне цілісне вивчення стосується читання наукових текстів (але художній твір має свою специфіку, тому повинен бути предметом спеціального вивчення). У суміжних напрямках досліджень в галузі педагогічної та вікової психології, загальної психології висвітлювалися окремі дотичні до даної проблеми питання, які можна об'єднати в кілька блоків.

Так, у працях Р.Андерсона, Я.Ф.Андреєвої, А.А.Андрієвської, А.В.Антонова, В.Ф.Асмуса, Р.Барта, М.М.Бахтіна, А.Біне, В.В.Блудової, А.А.Брудного, А.В.Брушлинського, Л.С.Виготського, Г.Г.Граник, Л.П.Доблаєва, Т.М.Дрідзе, Л.Г.Жабицької, М.І.Жинкіна, В.В.Знакова, Дж.Келлі, В.В.Клименка, А.Б.Коваленко, Т.М.Косми, Г.С.Костюка, Є.П.Крупника, Д.О.Леонтєва, О.О.Леонтєва, Ю.М.Лотмана, В.О.Моляко, Є.І.Пассова, В.Д.Потапової, М.О.Рубакіна, М.М.Рубінштейна, С.Л.Рубінштейна, В.Ф.Сатінової, Р.Ю.Таращанської, Н.В.Чепелевої, Т.Д.Щербан досліджено структурні компоненти читацької діяльності, такі як суб'єкт, процес, предмет, умови, способи, дії, результати. Ці вчені розглядають читання як вид комунікативно-пізнавальної діяльності.

Глибокий шар проблем специфіки і розвитку читацьких здібностей представлено в роботах Л.І.Беляєва, Г.Г.Граник, Л.П.Доблаєва, Р.Р.Каракозова, О.І.Никифорової, Н.В.Чепелевої. Зокрема, Н.В.Чепелева дослідила проблему впливу текстових засобів на процеси сприймання та розуміння наукового тексту з огляду на його структурно-сміслову

організацію та провела комплексне дослідження читацької компетенції як найважливішого фактору, що визначає продуктивність читання. Досліджуючи читання як вид діяльності, О.І.Никифорова виокремлює три рівні розуміння літературних творів: перший – це безпосереднє сприймання твору; другий – це розуміння змісту літературного твору; третій – оцінювання твору з боку його формальних ознак. Хоча це далеко не вичерпний перелік рівнів розуміння. Адже останнє може досягатися з урахуванням особливостей життєвого шляху автора, закономірностей літературного процесу в ту чи ту історичну добу та ін.

У працях В.П.Беляніна, В.О.Бородіної, Т.М.Дрідзе, Л.Г.Жабицької, В.І.Скрипника, Н.В.Чепелевої ґрунтовно досліджено дискурсивні механізми тексту. Зокрема, Н.В.Чепелева вказує на те, що побудова моделі діалогічного читання літературного твору та досягнення його адекватного розуміння залежать від: цілісності й зв'язності твору, внутрішньої його організації; композиційної структури зв'язного твору; комунікативної чіткості стилю автора; змісту контексту, прихованого за текстом; моделі аналізу дискурсу твору.

Прийоми мисленнєвої переробки змісту твору та засоби смислового аналізу тексту проаналізовано в роботах Я.Ф.Андрєєвої, Л.П.Доблаєва, М.І.Жинкіна, З.І.Кличнікової, С.Д.Максименка, І.Ф.Неволіна та ін. Більшість дослідників (С.О.Васильєв, Г.Г.Граник, Л.П.Доблаєв, М.С.Маковецький, Н.В.Чепелева та ін.) підкреслюють, що однією з умов ефективності читання є оволодіння читачем прийомами роботи з текстом, а також уміння проводити його смисловий аналіз. Дослідники вважають, що проблема опанування прийомів смислового аналізу тексту набуває особливого значення, зокрема, для розуміння текстів наукового змісту.

Таким чином, потрібне подальше вдосконалення методів дослідження, які можна було б застосувати щодо вивчення системи психолого-педагогічних детермінант розуміння старшокласниками літературних творів у межах педагогічно регульованої читацької діяльності,

психологічних умов фасилітації розуміння школярами творів на уроках зарубіжної літератури, розробка психолого-педагогічних впливів вчителя на старшокласників з метою навчання останніх читати твори художньої літератури, набуваючи при цьому особистісних смислів, а також забезпечуючи активний саморозвиток особистості школярів в читацькій діяльності, як педагогічно регульованій, так і здійснюваній самотійно. Останню слід розглянути як ціннісний процес з позицій аксіологічної психології особистості.

В дослідженні процесу розуміння літературних творів старшокласниками було сформульовано гіпотези дослідження:

1. Особистісна цінність читацької діяльності старшокласників досягатиметься через поєднання когнітивного, комунікативного та суб'єктно-орієнтованого її компонентів, які, в свою чергу, актуалізуватимуть мотиви діяльності, смислові конструкти та настановлення, смислові диспозиції тощо, що сприятиме не лише розумінню експліцитного та імпліцитного змісту твору, а й збагаченню ціннісно-смислової сфери особистості.

2. Розвиток особистості старшокласників, становлення її ціннісно-смислової сфери забезпечуватимуться за умов розуміння школярами літературних творів та знаходження ними особистісних смислів, які несуть для учнів компоненти тексту. Відповідно, найбільш ефективно вирішення проблеми розуміння старшокласниками літературних творів може бути забезпечене через застосування вчителем психолого-педагогічних впливів, спрямованих на фасилітацію розуміння учнями творів художньої літератури. При цьому, ці впливи мають бути спрямовані на діалогічне наповнення компонентів читацької діяльності старшокласників. Цілісного ж розуміння учнями літературних творів можна досягти за умов позитивної динаміки результатів за різними аспектами розуміння (репродуктивним, раціонально-логічним, емоційно-оцінним тощо).

3. Від характерологічних особливостей особистості, зокрема розвитку її психічної ригідності-флексibilityності, залежать способи збагачення ціннісно-сислової сфери особистості в процесі читацької діяльності. Ригідні старшокласники, читаючи літературні твори, більшою мірою спиратимуться на власний особистісний досвід з метою розуміння текстової інформації, а флексibilityні – на розвинену антиципацію, високий рівень саморегуляції, уміння приймати розмірковані рішення, креативність, адекватну мотивацію досягнень, а також соціальність, зрілість й духовність. Тому врахування вчителем характерологічних якостей старшокласників, зокрема рівня сформованості їх психічної ригідності-флексibilityності, сприяє продуктивності читацької діяльності школярів та набуттю нею ціннісної значущості.

4. Читацька діяльність, що забезпечує активний розвиток старшокласників, формування ціннісно-сислової сфери їх особистості, сприятиме становленню школяра активним суб'єктом аксіогенезу, який завдяки квазіспілкуванню з автором та героями літературного твору включатиметься в духовний світ Іншого як повноправного партнера, носія істини та можливого взірця саморозвитку.

Отже, у дослідженні процесу розуміння літературних творів старшокласниками було застосовано такі методи:

теоретичні – категоріальний, структурно-функціональний, моделювання, аналіз, систематизація, узагальнення;

емпіричні – констатувальне дослідження, формувальний експеримент, спостереження, анкетування, інтерв'ювання, бесіда, аналіз документів, аналіз продуктів діяльності, контент-аналіз, тестування, експертна оцінка, змістово-сисловий аналіз дискурсивного мислення (за І.М.Семеновим в авторській модифікації), категоріально-нормативний аналіз, семантичний диференціал (стандартний 25-шкальний варіант аналізу розуміння тексту О.П.Журавльова та 9-шкальний особистісний диференціал О.Г.Шмельова, а також розроблені нами спеціальні варіанти семантичного диференціалу:

30-шкальний біполярний варіант СД, шкали якого орієнтують досліджуваного на оцінку різних параметрів тексту, і 24-шкальний однополярний варіант СД з такими же за змістом шкалами) та ін.;

статистичні – кореляційний, факторний та кластерний аналіз (використано комп'ютерний пакет статистичних програм Statistica '99 Edition).

Емпіричним шляхом встановлено, що читацька діяльність, яка забезпечує активний розвиток старшокласників, формування ціннісно-сислової сфери їх особистості, сприятиме становленню школяра активним суб'єктом аксіогенезу, який завдяки квазіспілкуванню з автором та героями літературного твору включатиметься в духовний світ Іншого як повноправного партнера, носія істини та можливого взірця саморозвитку.

На основі результатів дослідження сформульовано чинники аксіопсихологічного розвитку особистості старшокласників в читацькій діяльності, як педагогічно регульованій, так і тій, що здійснюється самостійно:

- здійснення вчителем індивідуального підходу до школярів з метою врахування їх характерологічних особливостей, зокрема психічної ригідності-флексибільності, що впливає на продуктивність читацької діяльності школярів та набуттю нею ціннісної значущості;

- стимуляція вчителем загальної, творчої та інтелектуальної активності старшокласників з метою розвитку їх структури психічних інтенціональностей та проявів інтерсуб'єктних взаємодій, які наближують учня до трансцендентального духовного суб'єкта;

- врахування вчителем особливостей організації читацької діяльності старшокласників, що сприятиме не лише розумінню учнями експліцитного та імпліцитного змісту творів, а й знаходженню школярами особистісних смислів, який несуть для них компоненти тексту, сприйняттю ними читацької діяльності як такої, що становить для старшокласників особистісну цінність.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Воробйова Л. М.

Коментар до художнього твору в контексті міжкультурної комунікації 9

Кочубей О. С.

Основні риси поняття «міжкультурна компетенція»
в структурі перекладацької компетентності 15

Самборська І. М.

Внутрення форма и мотивированность производного слова 20

Войтенко І. Г.

Роль географічних стереотипів у англомовному
політичному дискурсі 25

Ступчик З. Р.

Підприємливість як засіб активізації розвитку міжкультурної
комунікації учнів на уроках англійської мови 29

Денисова С. П., Кузьмич О. В., Ніколаєва І. А.

Способи вираження інтенції звинувачення 33

Верьовкіна О. Є., Опанасик А. В.

Комунікативні інтенції в американському дискурсі 36

СЕКЦІЯ 2. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Калиниченко М. М.

Загублений острів Германа Мелвілла 42

Воробйова І. А.

До проблеми передачі стилістично забарвленої лексики в перекладах
роману Т. Пратчетта “Правда” 46

Джава І. О.

Funktion des Zitats in Plenzdorfs „Die neuen Leiden des jungen W.“ 58

Фрідріх А. В.

Особливості семантики англійських онімів у творах Агати Крісті 63

Бєлова С. А.

Проектна методика як засіб формування креативних
здібностей особистості у творчій спадщині Г. Шаррельмана 80

Ярута Н. П.

Сучасна популярна біографія Заходу: виникнення
та тенденції розвитку 87

Пантілеєнко К. С.

Вплив ментальності на мовну репрезентацію концепту «життя»
в романі сучасної письменниці М. Матіос 93

Касаткіна-Кубишкіна О. В. Соціолінгвістичні та синтактико-стилістичні особливості рекламних текстів	97
Вовчук Н. І. Словообразовательные микрополя неолексем в русской поэзии конца XX века	103
Бігунов Д. О. Особливості дефініції терміну “мовленнєвий конфлікт”	108
Івашкевич Е. Е. The Ways of the Explication of Colloquial and Everyday Vocabulary in the Translation of the Novel “The Catcher in the Rye” by Jerome David Salinger	113
Афанас’єва Л. В. Лексико – семантичне поле як лінгвістичне поняття.....	115
Зубілевич М. І., Бігунова С. А. Поняття гендеру як елементу сучасного наукового знання (британський досвід).....	120
Романюк С. К. Рекламний дискурс: підходи до визначення, співвідношення з суміжними поняттями.....	126

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Кватоуз Лейла (Abu Qatousah Laila) The Challenge of Reading in L2	132
Божок О. С. Мовна компетентність у координатах підготовки вчителя іноземних мов (англійська).....	135
Перерва К. М. Applications of network technologies in English teaching	144
Гронь Л. В. Переказ іншомовного тексту як методична проблема.....	147
Лук’янчук М. В. Формування та розвиток творчих здібностей молодших школярів у змісті предмета «Іноземна мова».....	153
Бердичевська І. В. Формування полікультурної компетентності студентів засобами іноземної мови.....	162
Судима Т. М. Застосування комунікативних методик у викладанні граматики англійської мови.....	178
Антоненко Н. Є. Використання інтерактивних технологій у процесі навчання іншомовного мовленнєвого спілкування.....	182

Якимчук Н. О. Innovative Technologies in Learning and Teaching English	187
Федоришин О. П. Технологія застосування кооперативного навчання на заняттях з іноземної мови у вищій школі	191
Богатирчук Л. М. Sprichwörter im Deutschunterricht	199
Чапюк Ю. С., Завіднюк К. В. Підготовка майбутнього вчителя до розвитку творчого мислення молодших школярів засобами іноземної мови	203
Джава Н. А. Zehn Merkmale guten Unterrichts	207
Антюхова Н. І. Структурна модель творчого потенціалу майбутнього вчителя іноземних мов	210
Сичук А. С. Bringing Up Responsible Citizens at the English Lessons	219
Пивоварчук Т. О. Didaktisch-methodische Prinzipien des Fremdsprachenunterrichts	224
Денисова Л. П., Кузьмич О. В. Нетрадиційні методики викладання іноземних мов	227
Бігунова С. А., Зубілевич М. І. Вплив компонентів культури на процес культурологічно зорієнтованого навчання іноземної мови	233
Ніколаєва І. А. Полікультурне виховання та вплив гендеру на процес спілкування іноземною мовою	237
Бойко Н. Г., Конопльова Ю. О. Роль і місце патріотичного виховання в процесі формування соціокультурної компетенції учнів на уроках іноземної мови	249
Луцик І. Г. Принципи та методичні прийоми комунікативного навчання англійської мови	256
Михальчук Н. О., Мазяр В. М. До проблеми культуроспрямованого оволодіння студентами іноземними мовами	267
Федорець М. А. Теоретичний аспект професійної компетентності сучасного викладача іноземної мови іноземної мови	275
Постоленко І. С. Участь британських батьків в організації шкільного педагогічного процесу	282
Бляшевська А. В., Леонова Л. Ф. Методи підвищення рівня активності студентів-підлітків коледжу	285

СЕКЦІЯ 4. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

Федоришин О. П.

Колаборативне навчання як інтерактивний метод навчання іноземної мови у вищій школі 289

Федоришина В. О.

Teaching Profession in Ontario, Canada 297

Березіна Н. Л.

Педагогічні технології на основі активізації та інтенсифікації діяльності студентів 304

Стомпор Моніка

Educational Situation of Teaching Polish Language in Norway 316

Леонова Л. Ф.

Комунікативні стратегії навчання англійської мови (на прикладі роботи з граматичним матеріалом)..... 330

Константинова О. В.

Навчання студентів-філологів особливостям перекладу англійськомовних документів 340

Данілова Н. Р., Денисюк Л. В.

Інноваційні та педагогічні нововведення у методиці навчання іноземних мов у ВНЗ 347

Вєтрова І. М.

Роль спецкурсу «Альтернативні школи США» у процесі професійної підготовки вчителя англійської мови..... 350

Федорець М. А.

Використання методу проєктів як засобу підвищення ефективності викладання іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах 353

Бляшевська А. В.

Інтерактивні методи навчання аудіювання як засіб реалізації комунікативного підходу до вивчення англійської мови..... 359

Завіднюк К. В.

Метод асоціативних символів..... 370

Третьякова К. В.

Інтеграція дисципліни «латинська мова» в сучасний освітній простір 374

СЕКЦІЯ 5. ЗІСТАВНА ЕТНОЛІНГВІСТИКА ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ В АСПЕКТІ МОВНИХ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ КАРТИН СВІТУ

Хатамі Моджтаба (Khatami Mojtaba) Critical Thinking and Mindfulness among Iranian EFL Learners	379
Сабанюк О. П. Мовна та концептуальна картини світу як відображення свідомості нації.....	390
Курята Ю. В. The Influence of the Religious Mythologem on the Formation of Children’s Spirituality.....	401
Смірнова М. Л. Die wichtige Rolle der Fachübersetzung	404
Михальчук Н. О., Чала Ю. М. The Ways of Solving the Problem of the Communicative Behavior of People in English-Speaking Countries.....	411
Замашна С. М. Проблеми перекладу і деякі шляхи їх подолання.....	437
Кіндрат Н. П. Major Issues of Language and Gender	440
Корзієнко Н. В. Американські топоніми-прізвиська як засіб передачі національної ідентичності у мовній картині світу	444
Федорець М. А. Концептуальні моделі у процесі оволодіння англійською мовою та комбінаторні особливості термінології комунікації.....	448
Васильчук Н. В. Поняття «картина світу» у сучасній лінгвістиці.....	454
Мосіна Ю. С. Складність в роботі з англomовними технічними текстами через неоднозначність перекладу термінів.....	460
Краєвський П. І. Конфлікт – феномен соціального явища	464
Івашкевич І. В. До питання розв’язання структури професійної компетентності фахівця юридичної сфери діяльності.....	469
Івашкевич Е. З. До питання розв’язання проблеми структури соціального інтелекту як системи інтелектуальних здатностей особистості	473
Байло Ю. В. До проблеми дефініції понять: концепт, поняття та значення у сучасній лінгвістиці	484
Михальчук Н. О., Хупавцева Н. О. До проблеми використання емпіричних методів дослідження розуміння літературних творів старшокласниками	487
Івашкевич Е. З., Яцюрик А. О. Розв’язання проблеми структури соціального інтелекту особистості	

в парадигмальному просторі раціогуманістичної психології	492
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	504